

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1087
Toplantı Tarihi/Sayısı : 15.2.2024/42
Karar Numarası : 2024/181
Başvuran : O. T. Ö.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : İzmir 3 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın bulunduğu Kurumda yaşandığını iddia ettiği hak ihlallerine ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Cezasının infaz şeklinin gereği tek kişilik odada barındırılması gerektiğini ancak İzmir ve çevresinde ilgili koşullara sahip bir ceza infaz kurumu olmadığı için 15 mahpusla aynı koşutta kaldığını,

b. Kurum İdaresinin 2/6/2022 tarihinde iki saat aynı anda havalandırmaya çıkma kararını aldığını ancak bahçenin küçük olması nedeniyle birlikte spor yapamadıklarını, çamaşır asamadıklarını,

c. Konuya ilişkin infaz hakimliğine ve ağır ceza mahkemesine başvurduğunu, mahkemenin kendisini haklı gördüğünü, bunun üzerine idarenin havalandırma saatini üç saate çıkardığını ancak sorunların devam ettiğini iddia etmekte; İdarenin oluşturduğu keyfi uygulamanın sonlanması, bahçe kapısının toplu kalınan koşullarda olduğu gibi kanuna uygun şekilde sabah açılıp akşam kapanmasının sağlanmasını talep etmektedir.

3. Muhatap İzmir 3 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın başvuru esnasında, İzmir 3 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda barındırılmakta iken Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 6/10/2022 tarihli yazısıyla 9/10/2022 tarihinde Dumlu 2 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiği,

b. Ceza infaz kurumlarında oda ve koğuş yerleştirme işlemlerinin, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik hükümleri çerçevesinde; suç grupları ve türleri, risk durumları, yaş, cinsiyet, hüküm alıp almadığı, risk, kurum güvenliği gibi kriterlere göre İdare ve Gözlem Kurulu tarafından değerlendirilerek yapıldığı,

c. Başvuranın ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükümlü olması nedeniyle tek kişilik odada barındırılması gerektiği, ancak anılan Kurumda 18 tekli oda bulunduğu ve hepsinin dolu olması nedeniyle Kurum İdaresi tarafından 23/5/2022 tarihli yazıyla Genel Müdürlükten durumuna uygun bir ceza infaz kurumuna nakli için talepte bulunulduğu,

ç. Bunun yanı sıra, anılan Kurum İdaresi tarafından başvuran ile aynı suç grubundan başka mahpuslar ile barındırılması yönünde karar alındığı, başvuranın diğer 15 mahpus ile birlikte barındırıldığı koğuşun havalandırma bahçesinin İdare ve Gözlem Kurulunun 2/6/2022 tarihli kararıyla günde 2 saat süreyle açılması yönünde karar alındığı,

d. Başvuranın alınan karara karşı infaz hâkimliğine şikâyet başvurusunda bulunduğu, Karşıyaka 2. İnfaz Hâkimliğinin 13/6/2022 tarihli kararıyla başvurunun reddine karar verildiği, bunun üzerine ağır ceza mahkemesine

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

itiraz başvurusunda bulunduğu, Karşıyaka 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 5/7/2022 tarihli kararı ile itirazın kabulüne dair karar verildiği, bunun üzerine İdare ve Gözlem Kurulunun 21/7/2022 tarihli kararıyla havalandırma saatinin günlük üç saate çıkarıldığı ifade edilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle;

a. Nakil olmadan önce 15 mahpusla aynı koşu altında kaldıkları, muhatap Kurumun günde üç saat havalandırma imkanı tanınması nedeniyle çeşitli mağduriyetlerin yaşandığı,

b. Halihazırda bulunduğu ceza infaz kurumunda tek kişilik odada kaldığı, günde iki saat bahçeden; haftada iki gün atölyeden faydalandığı, çamaşır asma konusunda sorun yaşamadığı, havalandırma saatinde yapamadığı sporu odasında alan olmasından kaynaklı odasında yapabildiği, nakil olmadan önce bulunduğu Kurumda usulen doğru kararlar alınsa dahi suç grubuna yönelik negatif ayrıştırma kastyyla hareket edildiği belirtilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Yargı yetkisi" başlıklı 9'uncu maddesi şöyledir:

"Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır."

6. Anayasa'nın "Mahkemelerin bağımsızlığı" başlıklı 138'inci maddesi şöyledir:

"Hakimler görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanı kanaatlerine göre hüküm verirler. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz. ..."

7. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde: "Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek" Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun görevleri arasında sayılmıştır.

8. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir." ve sekizinci fıkrasında yer alan "9'uncu maddenin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında yapılan başvurular hakkında da bu madde hükümleri uygulanır." delaleti ile özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hüküm altına alınmıştır. Ayrıca, aynı maddenin dördüncü fıkrasında: yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler ile Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararlarının ve Anayasa'nın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemlerin başvuru konusu olamayacağı belirtilmiştir.

9. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; ... ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı, ... e) Belli bir konuyu içerip içermediği, ... yönlerinden incelenir. (...)"

10. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak

ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

12. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır

13. Anayasa'nın 9'uncu ve 138'inci maddelerinde; yargı yetkisinin münhasıran mahkemelerin uhdesinde olduğu ve bu yetkinin kullanılmasında hiçbir organ, makam, merci veya kişinin mahkemelere emir ve talimat veremeyeceği; tavsiye ve telkinde bulunamayacağı hükme bağlanmıştır. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 17'nci maddesinde, yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemlerin başvuru konusu olamayacağı, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 48. maddesinde ise yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler ile yargı organlarında görülmekte olan uyuşmazlıkların Kurumun görev alanına girmeyeceği düzenlenmiştir

14. Başvuranın; tek kişilik odada barındırılması gerektiği, iki saat aynı anda havalandırmaya çıkma kararının alındığı ancak bahçenin küçük olması nedeniyle birlikte spor yapamadıkları ve çamaşır asamadıkları iddialarına ilişkin olarak; muhatap Kurum tarafından gönderilen cevabi yazı ve ekler incelendiğinde, başvuranın konuya ilişkin Karşıyaka 2. İnfaz Hâkimliği ile Karşıyaka 1. Ağır Ceza Mahkemesine başvuru yaptığı tespit edilmiş, konunun yargı makamlarına intikal ettiği görülmüştür. Ayrıca inceleme sürecinde başvuranın İzmir 3 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda barındırılmakta iken Dumlu 2 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiği anlaşılmıştır.

15. Sonuç olarak başvuranın iddialarının Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesi uyarınca kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

15/2/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye